

J. N. D.

DISSE^TAT^O GRADUALIS;
QUÆSTIONEM
EXPOSITURA:

AN CHARACTER
GENTIUM SIT
MUTABILIS?

QUAM

Consensu Amplisf. Senat. Philos. Reg. Acad.

Aboenfis

PRÆSIDE

MAG. JOHANN E
BILMARK,

Histor. & Phil. Pract. PROFESSORE Reg. & Ordin.

Publice ventilandam sistit

CAROLUS EKMAN

Alum. Reg. Natione Medelpadus

Loco & horis confyvetis

Die XII Aprilis Anni MDCCCLXXV.

A B O Æ

Typis JOHANNIS CHRISTOPHORI FRENCKELL.

Viro Amplissimo,

DOMININO MATTHIAE
KRAPP,
Officinarum Ferrariarum
In
LHEDO & LUGDORS
POSSESSORI,
PATRONO BENIGNISSIMO.

Quoties animum meum subeunt subeunt autem quotidie, infingia illa, quae Tu & re & nomine PATRONE BENIGNISSIME beneficia in Paternam domum & in me præcipue collata voluisti, toties exoptavi occasionem, qua gratissimum, quo Te prosequor, adfertum, si non re ipsa, verbis tamen testatum reddere possem. Votis me damnatum quam bodie sentiam, dissertationem banc meam Gradualem Tanto Patrono, qua par est reverentia, consecratam esse volui ac debui. Suscipe eandem sereno illo vultu, quem semper explicuisti progressus meos in studiis Litterarum cognoscens, meque Favori Tuо in posterum etiam commendatum babeas. Quam si mibi dederis veniam, ego vicissim nunquam intermitam ad supremum Numen pro Tua Tuorumque perenni felicitate vota fundere calidissima, ad extremum vitae balitum permanfurus

AMPLISSIMI NOMINIS TUI
Cultor lumillimus
CAROLUS EKMAN.

S. I.

Mirum omnino est, quantum Eruditi, etjam qui superioris habentur fabsellii, sibi nonnunquam placent in certis hypothesibus proponendis; quam in eisdem defendendis, non experientiam, cognitionis humanæ magistram, sed vividæ imaginationis lenocinia sequantur, & proinde quam saepe visa pro compertis aliis obtrudere soleant. Hujus animadversionis quum plura ex circa disciplinarum Philosophicarum adferri possent exempla, unico nunc erimus contenti, observantes, quod, de Charaktere Gentium, an idem constans atque indelebilis, an vero certis, mutationum periodis sit obnoxius, Autores præsertim recentioris ævi multa disputent. Quid per Characterem intelligent, fugere potest neminem. Character quidem vi suæ originis significat signum, rei cui-dam sculptura impressum, adeoque etjam notas rei distinctivas exhibet. Præterea ut alias significations brevitatis

tatis causa missas faciamus, Characterum nomine frequenter veniunt virtutum atque vitiorum, ex concomitantibus & eis tantum non propriis actibus, tanta cum gravitate factæ descriptiones, ut veluti imaginem quandam virtutis illius aut vitiī sistere videantur. Talem characterem Rustici severi, frugi, suspiciosi ac blanditias aver-santis, *TERENTIUS Andr. Act. III. Scen 3.* Parasiti egregii Eunuch. *Att. II. Scen 2.* otiosa garrulitate molesti *Horatius Libr. 1. 9.* exhibent. Nos autem quemadmodum Gentium nomini non familias sed populos intelligimus, ita pro ratione instituti characteres dicimus, varias earundem qualitates, inclinationes atque mores, quibus illæ tanquam notis quibusdam a natura impressis a se invicem distingui creduntur. Ut igitur strictim dicamus quod res est, in eo nunc nostra versabitur opera, ut Candidi Lectoris benevolentiæ aura erecti, pro modulo ingenii dispiciamus, quod character gentium & esse possit & reapse sit mutabilis.

§. II.

Sicut unicuique difficile est, seipsum rite cognoscere & vires tam corporis, quam animæ in casibus obviis exploratas habere; ita multo difficilius est, alterius cuiuscunque indolem ita perspicere, ut quasi a priori determinare valeamus, quomodo ipse pro circumstantiarum ratione se se gereret, siquidem quotidiana doceat experientia, quod homines etiam qui constantissimi putantur, non nunquam a seipsis valde dissentiant, & qui in gravibus rerum momentis se moderate, iidem ipsis in levibus se non raro impotenter gerant. Longe igitur difficillimum erit, Characterem integri populi exhibere, siquidem certa hujus determinationis principia vix ac ne vix quidem reperiamus. Si enim character gentis desumendus fit

2 numerosissima civium parte, quam procul dubio constiunt ruricolæ, horum character est ferme idem per majorem orbis partem, in eo tantum differens quod alii multo, alii minori labore victum sibi & amictum comparent necessarium, & proinde alii sint quasi natura lætiores, alii contra tristiores. Si rursus notas gentis characteristicas sumamus a potiori civium parte, juxta tritum illum Canonem: denominatio fieri debet a potiori, incertum tamen manet, quænam sit potior civium pars. An proceres & optimates? vix concedo in his caracterem nationis proprium inveniri; quoniam ipsi per probam institutionem, fortunæ ad blandientis lenocinia nec non ancipitia vitæ genera, a congenita, si quæ constans sit, simplicitate, sensim sensimque recesserunt. Si porro desideratum characteris universalis fundamentum in hominibus mediocris fortis, uti par videtur, quæramus, nequam tam quid certi heic statui potest, siquidem quot diversæ sunt hominum facies, tot quoque diversæ eorumdem dentur inclinationes atque propensines. Ex quibus nos quidem colligimus, quod antecedenter ad institutionem, ad vitæ genera & ad alia momenta mox adferenda, quæ singula sunt mutationi obnoxia, proprius uniuscujusque gentis character determinari nequeat.

§. III.

Fuerunt nihilominus Auctores, qui styli potius concinnitate ac lepore adferuerunt, quam argumentorum evidentia muniti probarunt, characterem uniuscujusque gentis esse indelebilem. Horum agmen facile dicit ingeniosissimus ille *La BEAUMELLE* in libro, quem appellat *Mes Pensées* § CLXXXVI. ubi ita scribit: *Le caractère des peuples est invariable. Les Allemands d'aujourd'hui ressemblent*

blent trait pour trait aux Allemans de Tacite: Claudien a représenté du même coup de pinceau l' Espagne ancienne & l' Espagne moderne: - - - - frugum
*Illa ferax, & egena, licet pretiosa metallis,
 Principibus fecunda piis.*

Le François étoit sous les Césars ce qu'il est sous les Bourbons: en voici un preuve décisive. Un Gaulois pour être admis à la table de l' Empereur fit présent de deux-cent-Mille Sesterces à l' Officier chargé du soin des invitations Le Lendemain le Prince faisant une vente, il fit ajuger au Gaulois une bagatelle pour le prix de deux cent-mille Sesterces en lui disant, *Vous souperez avec l' Empereur & invité par lui même.* Quæ alii habent Auctores his consona siccō jam præterimus pede.

§. IV.

Quantum veritatis insit argutiis hisce modo allatis nunc dispiciendum erit. Primo quidem extra omnem dubitationis aleam est positum, quod hodiernæ Germaniæ facies adeo sit diversa ab illa, quæ TACITI fuit tempore, ut qui ad ductum hujus Auctoris Germaniam quæreret, quam dicit *informem terris, asperam cælo, tristem cultu adspectuque*, is forte eandem in Laponia vel huic conterminis incultis regionibus inveniret. Quamobrem etjam Lipsius in suis ad Tacitum notis exclamat: *O! quam bæc nunc aliter! & Germania oppidis, populis, ingeniis, artibus, & opibus cum quavis terrarum contendit.* Quod ad mores Germanorum attinet, ex quibus character eorum est colligendus, non nego, quin multa a Majoribus sibi relata conservaverint, quæ tamen non tam sunt Germanis propria, quam hominibus communia. Plures autem notæ atque propensiones, quas Tacitus antiquis adsingit Ger-

manis, nostro ævo parcius apud eorum nepotes reperiuntur. Quod ne gratis adseruisse videamur, juvat in robur sententiae quædam adferre exempla. Describit igitur Tacitus eos in hunc modum: „habitus corporum omnibus „est idem: truces ac cœrulei oculi, rutilæ comæ, magna „corpora & tantum ad impetum valida: Laboris atque „operum sunt impatientes, frugiferas arbores nec non au- „rum & argentum ignorant, in præliis pedites sunt nu- „di aut sagulo leves, nec ulla apud eos cultus jactatio, immo stupiditatem atque barbariem eis objicit. Taceo alias hisce similes notas, quæ Germanos nequaquam destingvunt. Et quis, quæso, generalem Germanorum characterem exhiberet, siquidem eos etiam diversissimorum morum esse deprehendamus, qui exiguis locorum intervallis a se invicem distant. Si enim ipsos Germanos audiamus & imprimis *Joachimum Camerarium* in sua *Aritbmologia*: Germani, inquit, bellatores, simplices, benefici sunt. Ex his autem Francica natio simplicior, & magis rustica ac vehemens habetur. Bavaria sumtuosa, conviviis operam dans, procax. Svevica levis, loquax, gloria. Miſniensis, magnifica, locuples, speciosa. Thuringica diffidens, attenta ad parva quoque, contentiosa. Saxones, dissimulatores, versuti, contumaces &c. &c. Nec Hispani nunc sunt ejusdem indolis atque ipsi fuerunt *Claudiani* ævo, nec esse possunt, quoniam hodierni Hispani non sunt veterum Hispanorum nepotes; sed ex Gothis Maurisque conflata natio. Olim magna heic fuit frugum atque metallorum copia, sed ingentes utriusque Indiae opes, quæ quotannis in Hispaniam invehuntur, faciunt, ut naturales illas proprii soli divitias incolæ nunc negligant. Quod ad exemplum vanitatis Gallicæ in § antecedente allatum attinet, est illud, non diffiteor, proflus singulare, cui geminum in antiquis Historiarum monumentis vix reperitur,

reperitur, sed quod ex nostra opinione tantummodo probat, hominem istum vix sui compotem fuisse, minime autem totam Nationem Gallicam esse vanam: siquidem juxta tritum Logicorum canonem, ex singulari ad universale argumentari non liceat. Præterea mutatum admodum esse Gallorum characterem hisce verbis luculenter indicat Fortissimus Borussorum Rex FRIDERICVS III: *Ces memes hommes, qui avoient si long temps combattu le grand César, qui secouèrent si souvent le joug des Empereurs, qui se liguerent & cabalerent --- ces François dis-je ne sont occupé de nosjours, qu'à suivre le torrent de la mode à mepriser aujourd'hui ce qu'ils ont admiré hier, à mettre l'inconstance & la legereté en tout ce qui depend d'eux, à changer de maîtresse, de lieux, d'amusemens, & de folies. Examen du Prince de Machiavel p. 44.* Docet deinde experientia, quod diversus admodum sit genius Parisiensium, Aurelianensium, Lugdunensium, Piccardorum & Metensium, adeo ut nesciam qua abstractione Logica generalis quidam Gallorum character formari possit.

§. V.

Si porro in originem opinionis illius, quod character gentium sit immutabilis inquiramus, aut omnia nos fallunt, aut hæc inde est repetenda, quod allatae hypotheses defensores pro comperto habeant, quod climata in mores & proinde etiam in indolem gentium magnopere influant. Enimvero & hæc propositio, si ad justam rationis lancem expendatur, est mera hypothesis, auctoritatibus quidem, non argumentis subnixa. Si enim climata in constitutionem animorum insignem quandam haberent influxum, sequeretur, quod populi sub eodem habitantes parallelo, eundem haberent quam proxime characterem:

rem, saltem incolæ ejusdem regionis, ad minimum liberi eisdem parentibus prognati, essent sui similes; quorum neutrum esse verum, multiplex comprobat experientia. Sed demus paulisper, ne morosi videamur, quod climata in gentium indolem influant; statim hinc sequitur, quod sicut climata successu temporum per culturam magis magisque mitescant, id quod contra manifestam experientiam neminem negaturum existimamus, character etiam gentium paribus subjectus erit vicissitudinibus.

§. VI.

Dispiciamus nunc ex quibus potissimum momentis character Gentium dependeat, ut inde appareat, an idem constans esse debeat. Primo igitur heic in censum venit ipsa institutio, cuius in indole formanda tanta est vis atque efficacia, ut naturales propensiones eidem sensim subjiciantur. Nec hoc admodum est mirum: videmus enim plantas pro ratione culturæ lætius lætiusque efflorescere, & bruta quoque animantia per jugem institutionem eo adigi, ut ad mandantis heri voluntatem actiones suas haud difficulter componant. Quanto igitur magis hominum animi, præsertim qui sunt teneri, per institutionem vel probam vel perversam, aut virtutibus adfvescent, aut vitiorum cœno sese volutabunt. Idem integris quoque gentibus contingere necesse est, quæ quamdiu strictiori inde a teneris adfvescent disciplinæ, in caractere earum eximus virtutum splendor emicat; at ubi frenæ obsequii mordent & genio indulgentes liberius vivunt, pristinam indolem mutant, sive maxime dissimiles evadunt. Non absque singulari voluptate legimus apud XENOPHONTEM, quomodo CYRUS Major ad disciplinam veterum Persarum, eadem rigida ratione in pueritia fuerit

institutus, ac cæteri Persarum adolescentes, quod luxum Medorum, uti ingenuo homine prorsus indignum, puer adhuc fastidiverit, & quod Persæ veteres in Scholis suis instituerentur in virtutibus, quemadmodum apud nos in Scientiis: quæ quamdiu stetit disciplina, Persæ fuerunt domi felices, & foris formidabiles. At postquam a Majorum institutis sensim recesserunt, voluptatibusque & otio sese corruerunt, character eorum penitus fuit mutatus, adeo ut paucæ Græcorum cohortes ingentes Persarum excercitus profligaverint, & manipulus Macedonum tandem totum Persarum imperium in formam provinciæ redegerit.

§. VII.

Per commercia cum aliis nationibus frequentata plerumque introduci solet luxus, per quem ingravescens character gentium perquam mutari solet. Sicut enim aquæ, per varios terrarum tractus decurrentes, secum abvehunt varii generis particulas, quæ indolem earum nonnunquam emendant, sæpe pervertunt; ita conversatio cum exteris facit, ut tam virtutibus quam vitiis eorum sensim adsvescamus. Imprimis si secundæ fortunæ aura adflaverit, homines plerumque impotenter sese gerunt, & tantum non omnia sibi permittunt. Quam diverili, quæso, sunt Romanorum veterum ac horum nepotum mores? Nondum solutiori mollitie sobria vetustas fuit infecta, nec ambitionis mensis nec flagitiosis quæstibus inhiabat. Namque uti refert Scriptor prudentissimus TACITUS: *rebus modicis æqualitas facile habebatur*. Quibus haud meliorem interpretem accedere posse arbitror SALLUSTIO, qui in Historia belli Jugurthini clarissime ostendit: „ante Carthaginem deletam, Senatum populumque Romanum placide

cide modesteque inter se rempublicam tractasse, neque gloriae vel dominationis certamen inter cives fuisse, metumque hostilem in bonis artibus civitatem retinuisse. Postea quum Roma lateritia facta est marmorea, auro argentoque & perpetuis triumphorum serculis, coruscans, quisque Principatum in republica adfectare, gladios in civium viscera stringere non dubitavit: Sic inventa est pristinæ integritati strages, in Theatris evanuit Romanus vigor, emarcuit in Luculli villis & hortis, suffocatus est in Mesalæ piscinis, extinctus est otio & voluptatibus, & Roma, quæ quondam fuit orbis Domina, nunc Asiaticorum populorum more uni civium turpiter serviebat.

§. VIII.

Multum profecto ad characterem gentis formandum faciunt instituta & diversa vitæ genera. Ut enim instituta quævis optatum retineant vigorem, atque vitæ genera cultoribus suis sint utilia, necessarium omnino est, ut homines certis adfvescant actionibus vel humanioribus vel etiam ferocioribus, legumque præscriptarum regulis vel convenientibus vel ab eisdem recendentibus, unde porro successu temporis diversi existunt populorum mores, ex quibus Character eorum est estimandus. Quod hoc non solum in theoria, sed in praxi etiam verum sit, comprobant tam alia quam imprimis exempla rerumpublicarum Atheniensis & Spartanæ. Athenienses enim ex institutis præcipue Solonis ad artes quasvis ac disciplinas, & proinde etiam ad humanitatem formabantur. Bella igitur aliis non temere inferebant, sed pacis otio, quam diu ipsis licebat, fruebantur; simul ramen de eo fuerunt solliciti, ne quis eos non paratos aggrederetur. Hinc factum est, ut ceteræ Græciae Civitates quoties aduersita-

tum atque præliorum calamitatibus quasi fatiscerent, Athenas ut ad commune afflictæ Græciæ asylum fese converterent. Contra ea Lacedæmonii per disciplinam LYCURGI nimis rigidam, adeo fuerunt exasperati, ut non ab ingenio, nec ab industria sed a strictis ensibus, & in aliorum pernicie suam quæsiverint securitatem & commoditatem; alios omnes mitiori indole præditos, ut homines deteriori luto factos, ferociter præ se contemnentes. Quamobrem omnium a se animos averterent, factumque est, ut post fatalem ad *Leuctram* pugnam bellcosa hæc respublica de gradu dejecta, caput amplius extollere & pristinam recuperare dignitatem non potuerit. Sed fuerunt *Athenæ*, fuit *Sparta*; a majorum autem erecta indole adeo degenerarunt post aliquot sæcula eorum nepotes, ut illi ad imperium, hi ad servitutem facti viderentur. Quum itaque, ceu modo evictum dedimus, & plenius adhuc integro capite demonstrat Iulistr: *MONTESQUIEU* in aureo libro *L'Esprit des Loix*, character Nationum ab institutis ac vitæ generibus dependeat; haec autem sint mutabilia, sequitur characterem gentium non esse immutabilem. Quod quum ita sit nemo de connata ad virtutem aptitudine desperet, aut Naturam quidquam ad inveniendam laudem, sibi negasse arbitretur; quin potius diligenti cultura defectus nostros suppleamus, & videamus, ut cum *Socrate* connata nobis vitia virtute atque industria corrigamus.

S. D. G

